

Prachatice

Kraj: Jihočeský

Správní obvod: Prachatice

Nadmořská výška: 561 m n. m.

Počet obyvatel: 10 463

Adresa URL: www.prachatice.cz

Okres: Prachatice

GPS souřadnice: 49.010910N, 14.000001E

První pís. zmínka: 1323 (701 let)

PSČ: 383 01

Historie obce Prachatice

Nejstarší písemná zmínka pochází z roku 1323, kdy vyšehradský probošt Jan pronajal Prachatičanům mýto na "Zlaté stezce" za 18 hřiven stříbra, a kdy město získalo právo trhu.

Již na počátku raného středověku leželo území pozdějšího Českého království na křižovatce evropského vnitrozemského obchodu: od jihu k severu procházela moravskými úvaly prastará "jantarová stezka", od západu k východu putovaly zeměmi karavany kupců do oblastí východních.

Kromě těchto hlavních tepen obchodu spojovala Čechy se sousedními zeměmi řada stezek, patrně velice starých. Jednou z nejvýznamnějších byla později zvaná "Zlatá stezka", spojující Čechy s Bavorskem, která protínala šumavský prales. Především ve středověku získala stezka neobyčejný význam díky obchodu s bavorskou solí, dopravovanou soumary z biskupského Pasova do Prachatic.

V době začínajícího obchodu na stezce a v souvislosti s kolonizací šumavských hvozdů pravděpodobně existovala osada (nyní Staré Prachatice), kterou ve 2. polovině 12. století daroval Vratislav I. kapitule vyšehradské. Vedlejší osada - na místě pozdějšího města - vznikla pravděpodobně po polovině 13. století v kotlině, která je obklopena pěti kopci - na jihu s nejvyšším z nich Libínem - a postupně se stala lokálním centrem. Prosperita nového města byla zabezpečena, když vyšehradský probošt Jan pronajal roku 1323 Prachatičanům mýto na "Zlaté stezce" za 18 hřiven stříbra a když město získalo právo trhu (týdenní trh každý čtvrtek). Podrobnější informace o prehistorii Prachatic viz. archeologie.

Stejně jako u jiných, tehdy založených jihočeských měst se v Prachaticích stalo středem založení zhruba čtvercové náměstí, kolem něhož se rovnoměrně rozložilo ostatní město. Ulice jednak spojovaly dvě vstupní brány, jednak vytvářely okružní ulici, opisující uvnitř města křivku podél hradební zdi, která tehdy pouze v jednoduché linii obepínala celé město. Dvě brány - Písecká (zvaná Dolní) na severu a Pasovská (zvaná Horní) na jihu - tvořily původně jediný přístup do města. Obě brány se skládaly z průchodní věže v linii hradeb a nižšího otevřeného předbraní.

Zároveň s rozkvětem hospodářského života se v Prachaticích rozvinula i obecná vzdělanost. Škola v Prachaticích pravděpodobně existovala již v poslední třetině 14. století a z jejích řad vzešla řada tehdejších učenců. Na sklonku 14. a počátku 15. století působili na pražské universitě: magistr Václav Menšík z Prachatic - pozdější rektor, hodnosti rektora dosáhl také Křišťan z Prachatic (od roku 1390 magister university, proslulý hvězdář a lékař vnitřních nemocí), Michal z Prachatic byl kolem roku 1406 notářem university, v čele university stál ve 40. letech 15. století lékař Václav z Prachatic. Podle tradice navštěvoval prachatickou školu i Jan Hus.

V průběhu husitských válek bylo město jako důležitý strategický bod dvakrát dobýváno husitskými vojsky -

poprvé 25. dubna 1420, podruhé 12. listopadu 1420. Druhý útok byl pro město a jeho obyvatele tragický - většina obyvatel byla pobita, někteří byli upáleni v sakristii kostela. Prachatice se tak dostaly do rukou táboritů, kteří zde zanechali početnou posádku. Po vyhlášení kompaktát Prachatictí uznali Zikmunda Lucemburského za krále a 18. prosince 1436 dosáhli toho, že město bylo přijato mezi města královská. Zároveň byla císařem potvrzena všechna starší privilegia týkající se zejména solného obchodu a skladu.

I přes četné spory s okolními městy a městečky bylo 16. století pro Prachatice obdobím rozkvětu. Obchod na stezce dosáhl v 1. polovině 16. století vrcholu: Prachaticemi procházelo týdně 1200-1300 soumarů nesoucích náklad z Pasova do Čech a obráceně. Městský důchod byl mimo příjmu ze soli obohacen i o příjmy z prodeje kaprů z obecních rybníků, másla, sladu, vyhlášené žitné pálenky a také piva. Ostatně v okolí města byly zakládány mnohé nové chmelnice. Roku 1575 dokonce nařídil Vilém z Rožmberka Volarům a 32 poddanským vesnicím odběr piva pouze z Prachatic. Městu patřila i sklářská huť u Volar, která vyráběla zrcadla prodávaná až do Norimberka. Vrcholem hospodářského rozkvětu města byla koupě celého panství helfenburského s Bavororem a Strunkovicemi od Petra Voka z Rožmberka roku 1593. Město samo bylo také častým věřitelem své vrchnosti.

V roce 1719 zemřela poslední příslušnice rodu Eggenberků, kněžna Marie Arnoštka, a celé krumlovské panství přešlo i s Prachaticemi na Adama Františka ze Schwarzenberka. Situace politická i hospodářská se projevila i v oblasti měšťanského podnikání. Důsledkem pak byla velice slabá schopnost stavebně upravovat (či stavět) nové domy. Z měšťanských domů byl tak v barokním slohu obnoven jen málokterý. Mezi stavebními památkami pocházejících z 18. století tak na území města nalezneme pouze barokní kapličky sv. Jana Nepomuckého (u Dolní brány) a sv. Antonína Paduánského a sv. Jana Nepomuckého (v prostoru před bývalou Horní branou).

Rok 1832 přinesl Prachaticům opět zkázu v podobě velkého požáru. Bylo poškozeno celkem 137 domů, včetně kostela sv. Jakuba. Po zrušení poddanství bylo ve městě zřízeno okresní hejtmanství a okresní soud. Až v samém konci 19. století lze pozorovat opětovný stavební ruch související s postupným vytvářením hospodářské základny. Významnou událostí bylo vybudování železničního spojení mezi Prachaticemi a Vodňany v roce 1893, později pak spojení s Volary. Byl tak dán podnět rozvíjejícímu se podnikání: zejména se rozvíjí obory dřevozpracujících.

Rok 1832 přinesl Prachaticům opět zkázu v podobě velkého požáru. Bylo poškozeno celkem 137 domů, včetně kostela sv. Jakuba. Po zrušení poddanství bylo ve městě zřízeno okresní hejtmanství a okresní soud. Až v samém konci 19. století lze pozorovat opětovný stavební ruch související s postupným vytvářením hospodářské základny. Významnou událostí bylo vybudování železničního spojení mezi Prachaticemi a Vodňany v roce 1893, později pak spojení s Volary. Byl tak dán podnět rozvíjejícímu se podnikání: zejména se rozvíjí obory dřevozpracujících.

